

Αθήνα, 21 Δεκεμβρίου 2020
Αριθ. Πρωτ. Γρ.Συν. 172

Προς τη Βουλή των Ελλήνων
Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης
Υπ' όψιν κ. Μ. Χαρακόπουλου
Πρόεδρου Διαρκούς Επιτροπής

Θέμα: Υποβολή Υπομνήματος επί των διατάξεων του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «**Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) – Αξιοκρατία στον δημόσιο τομέα**»

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Με το παρόν υπόμνημα αυτό επιθυμώ να θέσω υπόψη σας ορισμένες κρίσιμες, κατά την άποψη της Αρχής, παρατηρήσεις, σχετικά με διατάξεις του ως άνω σχεδίου νόμου προς τον σκοπό της περαιτέρω βελτίωσης αυτών καθώς και της αποφυγής φαινομένων κακοδιοίκησης, της αποτροπής αδικιών εις βάρος πολιτών καθώς και αδιεξόδων κατά την εφαρμογή του σχετικού ρυθμιστικού πλαισίου

Άρθρα 1 και 2: Σκοπός-αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής του νόμου

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο εξαγγέλλεται και επιχειρείται η αναμόρφωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα καθώς και η ενίσχυση του ΑΣΕΠ

ούτως ώστε να διασφαλίζεται η επιλογή του ικανότερου και καταλληλότερου προσωπικού με διαδικασίες που διέπονται από τις αρχές της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας, της αξιοκρατίας και της αποτελεσματικότητας.

Ο συνταγματικός κανόνας για την υπαγωγή όλων, κατ' αρχήν, των διαδικασιών προσλήψεων προσωπικού στο Δημόσιο στον έλεγχο του Α.Σ.Ε.Π. κάμπτεται από την πληθώρα των υφιστάμενων εξαιρέσεων, αλλά και την περιορισμένη άσκηση του ελεγκτικού ρόλου του ΑΣΕΠ στο μη τακτικό προσωπικό (π.χ. εποχικό προσωπικό, προσωπικό για έκτακτες ανάγκες, επικουρικό προσωπικό Υπ. Υγείας). Φαινόμενα, όπως η διαμόρφωση αυτοτελών συστημάτων πρόσληψης -ακόμη και από φορείς που δεν εμπίπτουν στο πεδίο των εξαιρέσεων- ή η υπέρμετρη μοριοδότηση της «ειδικής» εμπειρίας στο Δημόσιο τομέα -ακόμη και σε προκηρύξεις του ΑΣΕΠ- βάσει ad hoc νομοθετικών ρυθμίσεων, έχουν ως αποτέλεσμα πλήθος πολιτών να προσφεύγουν στον Συνήγορο θέτοντας, συχνά δικαιολογημένα και βάσιμα, ζητήματα διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, εξακολουθούν να προβλέπονται εν πολλοίς οι ίδιες εξαιρέσεις που ισχύουν και υπό το καθεστώς του ν. 2190/1994 (πλην δύο περιπτώσεων¹ που εντάσσονται εφεξής στο πεδίο του ΑΣΕΠ), ενώ δεν καταργούνται οι μετέπειτα επελθείσες εξαιρέσεις από αυτόν. Επιπλέον, και το προτεινόμενο σχέδιο νόμου δεν περιέχει, όπως και ο ισχύων ν. 2190/1994, ρυθμίσεις σχετικά με ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για τις περιπτώσεις που εξαιρούνται.

Κατά την άποψη της Αρχής, η ενίσχυση της αξιοκρατίας στο σύστημα προσλήψεων στον δημόσιο τομέα υπηρετείται, όταν οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις από το σύστημα αυτό περιορίζονται στο απολύτως δικαιολογημένο μέτρο. Κρίσιμο, δε, θα ήταν να προβλεφθούν ορισμένες ελάχιστες εγγυήσεις για τις όποιες δικαιολογημένες εξαιρετικές διαδικασίες όπως, για παράδειγμα, η διαμόρφωση υποδειγμάτων προκηρύξεων ανά κατηγορίες προσωπικού και για τις διαδικασίες

¹ Αρ. 2 παρ. 1 περ. ι' Σ/Ν (ειδικό ένστολο προσωπικό της δημοτικής αστυνομίας) και αρ. 38 παρ. 5 Σ/Ν (εργατικό και τεχνικό προσωπικό που απασχολείται για την καταπολέμηση του δάκου εφόσον οι διάρκειες της απασχόλησης υπερβαίνουν τα 60 ημερομίσθια το χρόνο).

αυτές, καθώς και η προηγούμενη και έγκαιρη ανάρτηση και των κατ' εξαίρεση δικαιολογημένων διαδικασιών σε μία κοινή και ενιαία ιστοσελίδα.

Άρθρο 6 Προγραμματισμός θέσεων για άτομα με αναπηρία (σε συνδ. με άρ. 60§8 σ/ν)

Συμβατή με την αρχή της ίσης μεταχείρισης είναι η λήψη θετικών μέτρων ώστε να προληφθούν ή να αντισταθμιστούν μειονεκτήματα που οφείλονται σε αναπηρία ή χρόνια πάθηση (άρθρο 7 του Ν. 4443/2016). Πρόσθετο έρεισμα για τέτοια μέτρα αποτελεί το άρθρο 5 § 4 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (κυρωθείσα με τον Ν. 4074/2012) αλλά και το άρθρο 21 § 6 του Συντάγματος. Κατά τον σχεδιασμό και τη λήψη των μέτρων αυτών, αναγνωρίζεται στο νομοθέτη ευρεία ευχέρεια, οι δε σχετικές κρίσεις του υπόκεινται σε οριακό μόνο έλεγχο.

Δεσμευτικές για τον κοινό νομοθέτη είναι επίσης οι αρχές που ορίζονται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, όπως ο σεβασμός της εγγενούς αξιοπρέπειας, της ατομικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας ατομικών επιλογών και της ανεξαρτησίας των ατόμων. Ο σεβασμός της διαφοράς και η αποδοχή των ατόμων με αναπηρίες ως μέρους της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και η διασφάλιση προσβασιμότητας (άρθρο 3 § 1 εδ. Α', δ' και στ' του Ν. 4074/2012) αποτελούν δεσμεύσεις του κράτους. Αντίστοιχη δέσμευση αποτελεί και η υποχρέωση λήψης μέτρων εύλογης προσαρμογής. Πρόκειται για τις απαραίτητες και κατάλληλες τροποποιήσεις και ρυθμίσεις, οι οποίες χωρίς να επιβάλουν ένα δυσανάλογο ή αδικαιολόγητο βάρος, διασφαλίζουν, για τα άτομα με αναπηρίες, την απόλαυση ή την άσκηση, σε ίση βάση με τους άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών (βλ. άρθρο 2 του Ν. 4074/2012 αλλά και αντίστοιχο ορισμό στα άρθρα 2 § 2εδ. θ' και 5 του Ν. 4443/2016 που ενσωματώνουν αντίστοιχους ορισμούς της Οδηγίας 2000/78).

Επομένως, η πρόβλεψη ποσοτώσεων υπέρ ατόμων με αναπηρία για θέσεις κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ και ΥΕ δεν θα πρέπει να συνεπάγεται τη στέρηση της δυνατότητάς τους να συμμετέχουν σε κοινές διαγωνιστικές διαδικασίες για τέτοιες θέσεις ή και για θέσεις ΕΕΠ για τις οποίες δεν προβλέπεται ποσόστωση ή για θέσεις ΥΕ που εξαιρούνται από την ποσόστωση υπέρ αναπήρων με βάση την § 2 του άρθρου 6 του νομοσχεδίου. Για το σκοπό αυτό, το νομοσχέδιο λαμβάνει πρόνοια ώστε η γραπτή διαγωνιστική διαδικασία να είναι προσβάσιμη στα άτομα με αναπηρία (άρθρα 9 § 3 και 16 § 2 εδ. Ισ΄) και εξουσιοδοτεί το ΑΣΕΠ να ρυθμίσει τις λεπτομέρειες για τον τρόπο εξέτασης των εμποδιζόμενων ατόμων (άρθρο 60 § 8). Αντίθετα, έλλειψη αντίστοιχης πρόβλεψης εντοπίζεται σε σχέση με τις πρόσθετες διαγωνιστικές διαδικασίες (άρθρο 10).

Εν όψει τούτων, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

1. σε σχέση με τα θετικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 6 υπέρ των ατόμων με αναπηρία και για τη δικαιότερη εφαρμογή τους, τη λήψη μέριμνας ώστε να σταθμίζεται η διάρκεια και το ποσοστό της αναπηρίας από την οποία έλκεται δικαίωμα σε σύγκριση με την αναπηρία των συνυποψηφίων, και
2. τη συμπλήρωση του νομοσχεδίου ώστε να προβλέπεται λήψη μέτρων προσβασιμότητας ή εύλογων προσαρμογών κατά τις πρόσθετες διαγωνιστικές διαδικασίες του άρθρου 10

Ειδικά για την προβλεπόμενη στην § 8 του άρθρου 60 δυνατότητα της Ολομέλειας του ΑΣΕΠ να ορίσει ως προϋπόθεση συμμετοχής στον διαγωνισμό πιστοποίηση από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή της φυσικής καταλληλότητας του υποψήφιου να ασκήσει τα καθήκοντα της θέσης, για την κατάληψη της οποίας πρόκειται να διαγωνιστεί, επισημαίνεται ότι μια τέτοια δυνατότητα παρίσταται ως πλεονασμός, καθώς η ίδια πιστοποίηση προβλέπεται στην § 3 του άρθρου 7 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 3528/2007) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 48 § 1 του Ν.

4674/2020². Ως προς την ουσία της ρύθμισης και με την ευκαιρία των παρατηρήσεων στο παρόν νομοσχέδιο, επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι ο καθορισμός ειδικά για τα άτομα με αναπηρία διαδικασίας πιστοποίησης της καταλληλότητας σαφώς πιο δύσκαμπτης και χρονοβόρας συγκριτικά με τον κανόνα που ισχύει γενικά με βάση την § 2 του άρθρου 7 του Υπαλληλικού Κώδικα όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 § 1 του Ν. 4210/2010³, , τα θέτει σε δυσμενέστερη θέση, χωρίς μάλιστα αυτό να μπορεί να δικαιολογηθεί με βάση την αρχή της αναλογικότητας, καθώς στο ίδιο αποτέλεσμα αποσκοπεί η διαδικασία της § 2, με συνέπεια να μην μπορεί να κριθεί αναγκαία. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε πρόσφορη, με δεδομένο τον ελάχιστο χρόνο που διαθέτουν οι υγειονομικές επιτροπές να εξετάσουν την κάθε περίπτωση και τον εν πολλοίς τυπικό τρόπο διεκπεραίωσης, ενώ αντίθετα με βάση το γενικό κανόνα το πιστοποιητικό καταλληλότητας εκδίδεται από τον θεράποντα ιατρό που, κατά τεκμήριο, έχει πληρέστερη εικόνα του υποψηφίου και των ικανοτήτων του/της. Προκύπτει έτσι διακριτική μεταχείριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, κατά παράβαση της ΔΣΑμεΑ (όπως και της Οδηγίας 2000/78).

Για τους παραπάνω λόγους, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει τον επανασχεδιασμό της διαδικασίας πιστοποίησης της υγειονομικής καταλληλότητας των υποψηφίων για τις θέσεις που πρόκειται να αναλάβουν κατά τρόπο ώστε αυτή να καταστεί ομοιόμορφη και ενιαία για το σύνολο των υποψηφίων.

² ««3. Ειδικά για τα άτομα με αναπηρία που διορίζονται με γενικές ή ειδικές διατάξεις, η υγεία και η φυσική καταλληλότητα πιστοποιούνται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές, με βάση παραπεμπτικό έγγραφο, στο οποίο περιγράφονται από την Υπηρεσία τα καθήκοντα της θέσης που πρόκειται να αναλάβει ο υπάλληλος.»».

³ «Η υγεία των υποψηφίων υπαλλήλων να ασκήσουν τα καθήκοντα της αντίστοιχης θέσης, πιστοποιείται με γνωματεύσεις (α) παθολόγου ή γενικού ιατρού και (β) ψυχιάτρου, είτε του δημοσίου είτε ιδιωτών, με βάση παραπεμπτικό έγγραφο, στο οποίο περιγράφονται από την υπηρεσία τα καθήκοντα της θέσης που πρόκειται να καταληφθεί».

Άρθρο 7 Διαδικασίες πλήρωσης θέσεων μόνιμου προσωπικού και προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στον δημόσιο τομέα (σε συνδ. με άρ. 17§ 1 και 19 § 1 σ/ν)

Όσον αφορά τις προβλέψεις του νομοσχεδίου για την ισχύ διατάξεων εφαρμογής ορίων ηλικίας επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Με το Μέρος Α΄ του Ν. 4443/2016 σκοπείται η προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και η καταπολέμηση των διακρίσεων «α) λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών σύμφωνα με την Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000, β) λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, [...]» (άρθρο 1). Η αρχή της ίσης μεταχείρισης κατά τον Ν. 4443/2016 εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, όσον αφορά:

«τους όρους πρόσβασης στην εργασία και την απασχόληση εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξάρτητα από τον κλάδο δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, καθώς και τους όρους υπηρεσιακής και επαγγελματικής εξέλιξης» (άρθρο 3 § 1 εδ. α΄).

Επίσης, θα πρέπει κατά τη σύνταξη και εφαρμογή νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων ή πράξεων, πολιτικών και δράσεων στα πεδία εφαρμογής του Μέρους Α΄ του Ν. 4443/2016, να λαμβάνεται ιδιαιτέρως υπόψη η αρχή της ίσης μεταχείρισης (άρθρο 12).

Για τους σκοπούς εφαρμογής του νόμου, ως παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης καταγράφεται ή άμεση διάκριση, η οποία νοείται

«όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων

πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση» (άρθρο 2 § 2 εδ. Α').

Κατά παρέκκλιση, δεν συνιστά ανεπίτρεπτη διάκριση η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό σχετικό με τους λόγους διάκρισης του άρθρου 1 του νόμου, «το οποίο λόγω της φύσης ή του πλαισίου των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση και εφόσον ο οικείος σκοπός είναι θεμιτός και η προϋπόθεση ανάλογη» (άρθρο 4 § 1). Ειδικά για την ηλικία, πρόσθετο λόγο παρέκκλισης μπορεί να αποτελέσει η ειδικώς αιτιολογημένη διαφορετική μεταχείριση με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο, «εφόσον η μεταχείριση αυτή προβλέπεται στο νόμο προς εξυπηρέτηση σκοπών της πολιτικής της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, τα δε μέσα επίτευξης των σκοπών αυτών είναι πρόσφορα και αναγκαία. Η ανωτέρω διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

- α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών τόσο για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση όσο για την απασχόληση και εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους,*
- β) τον καθορισμό ελάχιστων ορίων ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση σε αυτήν ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση,*
- γ) τον καθορισμό ανώτατου ορίου ηλικίας για την πρόσληψη, με βάση την απαιτούμενη κατάρτιση για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας ή την ανάγκη εύλογης περιόδου απασχόλησης πριν από τη συνταξιοδότηση» (άρθρο 6 § 1).*

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ελέγχοντας τη συνδρομή στην πράξη των προϋποθέσεων του κατ' εξαίρεση επιτρεπτού των ορίων ηλικίας κατά την πρόσβαση στην εργασία με βάση τις παραπάνω διατάξεις και λαμβάνοντας υπόψη την πλούσια σχετική νομολογία του ΔΕΕ, στις περισσότερες περιπτώσεις που έχει ερευνήσει, έχει διαπιστώσει ότι η ηλικία συνδέεται, συχνά στερεοτυπικά, με φυσικά χαρακτηριστικά και ιδιαίτερες σωματικές ικανότητες που θεωρούνται ότι συναντώνται μόνο σε νεαρότερα άτομα, χωρίς μάλιστα να προκύπτει ότι τέτοιες ικανότητες είναι αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων των συγκεκριμένων θέσεων⁴. Η εμπειρία του αυτή αναδεικνύει την ανάγκη ευθείας παραπομπής στις διατάξεις της κατ' εξαίρεση θέσπισης ορίων ηλικίας, προκειμένου να περιοριστεί η θέσπιση ορίων ηλικίας με αυθαίρετο τρόπο και να καταστεί δυνατή στην πράξη μόνον η κατ' εξαίρεση θέσπισή τους υπό συγκεκριμένες και ελέγξιμες διοικητικά προϋποθέσεις.

Το σχέδιο νόμου δεν καθορίζει μεν όρια ηλικίας για τους διορισμούς ή τις προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, παραπέμπει ωστόσο σε γενικές ή ειδικές κανονιστικές διατάξεις ή όρους προκηρύξεων που θέτουν όρια ηλικίας και ανάγει την πλήρωση αυτών σε τυπική προϋπόθεση συμμετοχής στις διαγωνιστικές διαδικασίες (βλ. άρθρα 7 § 3, 17§ 1 και 19 § 1). Ενδέχεται, έτσι, να δοθεί η εσφαλμένη εντύπωση στους υποψήφιους και τις υποψήφιες ότι τα όρια ηλικίας στους διορισμούς και στις προσλήψεις είναι κατά κανόνα νόμιμα, ενώ θα έπρεπε να αποτελούν εξαίρεση. Ως συνέπεια αυτού, θα πρέπει να αναμένεται ότι υποψήφιοι και υποψήφιες που έχουν συμπληρώσει όριο ηλικίας που ενδεχομένως έχει τεθεί κατά παράβαση του Ν. 4443/2016 (και της Οδηγίας 2000/78 που αυτός ενσωματώνει) δεν θα υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στην προκήρυξη ή δεν θα προβάλλουν αντιρρήσεις αν αποκλειστούν, γεγονός που στερεί τη δυνατότητα

⁴Βλ. π.χ. Ετήσια Έκθεση του Κύκλου Ύψης Μεταχείρισης 2019, σελ. 69 επ., διαθέσιμη στη σελίδα: <https://www.synigoros.gr/?i=equality.el.reports.651378>

προστασίας σε περίπτωση παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω ηλικίας (ν.4443/2016).

Ως μέτρο άμβλυσης των κινδύνων αυτών, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

1. Στις επίμαχες διατάξεις του σχεδίου νόμου (άρθρα 7 § 3, 17§ 1), να συμπεριληφθεί ειδική πρόβλεψη ότι ανώτατα όρια ηλικίας σε προκηρύξεις για πλήρωση θέσεων προσωπικού μπορούν να καθορίζονται μόνον κατ' εξαίρεση και με ειδική αιτιολόγηση, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 4 § 1 και του άρθρου 6 του Ν. 4443/2016.
2. Να υπάρξει ρητή αναφορά σε διάταξη του σχεδίου νόμου (πχ. στο άρθρο 19 § 2) στη δυνατότητα αποτελεσματικού διοικητικού ελέγχου της νομιμότητας των ορίων ηλικίας στο πλαίσιο υποβολής αντιρρήσεων ή ένστασης υποψηφίων κατά της συμπερίληψής τους σε πίνακα αποκλεισμένων λόγω υπέρβασης του καθοριζόμενου ορίου ηλικίας.

Άρθρο 13 Ειδικές κατηγορίες υποψηφίων

Σε σχέση με τις προϋποθέσεις και την πιστοποίηση κτήσης της πολυτεκνικής ιδιότητας, η περ. α' της § 1 παραπέμπει στο ήδη ισχύον καθεστώς, με βάση το οποίο, (εξαιρουμένου του Ν. 2643/1998), εξακολουθεί να απαιτείται για την απόδειξη της συγκεκριμένης ιδιότητας, εκτός από πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του οικείου δήμου ή κοινότητας, και πιστοποιητικό της Ανωτάτης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων Ελλάδος. Με την ευκαιρία της τρέχουσας διαδικασίας εκσυγχρονισμού του Ν. 2190/1994, ο Συνήγορος του Πολίτη κρίνει σκόπιμο να επανέλθει στην κριτική που έχει ασκήσει και στο παρελθόν⁵ και να προτείνει την επανεξέταση της ανάθεσης της πιστοποίησης της πολυτεκνικής ιδιότητας, που

⁵Βλ. ΣτΠ Ετήσια Έκθεση 1999 σελ. 163 επ. διαθέσιμη στη σελίδα <https://www.synigoros.gr/?i=stp.el.annreports&yearFilter=1999>, Βλ Επίσης, Ειδική Έκθεση με τίτλο «Ο Ν. 2643/1998: Πρόσβαση στην απασχόληση και κοινωνική ένταξη ΑμεΑ, πολυτέκνων, αγωνιστών εθνικής αντίστασης και αναπήρων και θυμάτων πολέμου», Ιούνιος 2005, σελ. 20, διαθέσιμη στη σελίδα <https://www.synigoros.gr/?i=health-and-social-welfare.el.miteres-oikogenia-politeknoi.28075>.

συνιστά άσκηση δημόσιας εξουσίας, σε ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, κατά παράβαση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι στην αρνητική της μορφή. Άλλωστε, χάρη στην αυτοματοποίηση και στη μηχανοργάνωση των υπηρεσιών της, η Διοίκηση ευχερώς μπορεί να διαπιστώνει την πολυτεχνική ιδιότητα του πολίτη στηριζόμενη σε ίδια μέσα.

Για τη διασφάλιση των συμφερόντων του ατόμου με αναπηρία όταν από την αναπηρία του αντλεί δικαίωμα διορισμού συγγενικό του προσώπου, προτείνεται να ληφθεί μέριμνα ώστε κατά το δυνατόν να προσδοκάται ότι ο διορισμός ή η πρόσληψη θα τον/την ωφελήσει πράγματι.

Άρθρο 22 Ενστάσεις – Αιτήσεις Θεραπείας

Η πρόβλεψη υποβολής ενστάσεων μόνο επί της διαδικασίας και όχι επί της ουσίας και του αποτελέσματος για τις διαδικασίες του γραπτού διαγωνισμού που αφορά στην εξέταση γνώσεων με ανάπτυξη κειμένου (και όχι με τη μέθοδο των πολλαπλών επιλογών ή με πρακτική δοκιμασία ή με συνέντευξη) μπορεί να δικαιολογηθεί ενδεχομένως από την παράλληλη πρόβλεψη ύπαρξης δύο βαθμολογητών και αναβαθμολογητή για το σκέλος αυτού του γραπτού διαγωνισμού⁶.

Αντίθετα, η απαγόρευση των ενστάσεων κατά της βαθμολογίας όταν δεν υπάρχει εξέταση γνώσεων με ανάπτυξη κειμένου και άρα δεν υπάρχει η εγγύηση του δεύτερου βαθμολογητή ή του αναβαθμολογητή, απαγόρευση που καταλαμβάνει άρα τη δοκιμασία δεξιοτήτων και εργασιακής αποτελεσματικότητας, τις πρόσθετες διαγωνιστικές διαδικασίες και ιδίως τη συνέντευξη, δημιουργεί πεδίο αμφισβήτησης της αντικειμενικότητας στις διαδικασίες επιλογής που διεξάγεται η εξέταση με μεθόδους πλην της ανάπτυξης κειμένου (πρακτική δοκιμασία ή πολλαπλές ερωτήσεις ή συνέντευξη). Επιπλέον, έρχεται σε αντίθεση με την υποχρέωση της Διοίκησης να απαντά δικαιολογημένα στα αιτήματα και -εν

⁶ Κατά το πρότυπο των πανελληνίων εξετάσεων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

προκειμένω- τις ενστάσεις των πολιτών, δικαίωμα συνταγματικά κατοχυρωμένο που αποτυπώνεται και στον ΚΔΔ (άρ. 24, 25 ν. 2690/1999). Κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη πρέπει να παρέχεται δικαίωμα ένστασης σε κάθε περίπτωση, με εξαίρεση ενδεχομένως όταν υπάρχουν δύο βαθμολογητές και αναβαθμολογητής.

Άρθρο 18 Υποβολή αιτήσεων συμμετοχής (σε συνδ. με άρ. 19, 22, 41, 60 σ/ν)

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ασχοληθεί με το θέμα του παραβόλου για την συμμετοχή σε προκηρύξεις επιλογής προσωπικού μέσα από αναφορές πολιτών. Ειδικά για το ύψος του παραβόλου υπενθυμίζεται, ότι μετά από παρέμβαση της Αρχής το 2016, εκδόθηκε υπουργική απόφαση με την οποία προβλέφθηκε σημαντική μείωση στα παράβολα για τη συμμετοχή αλλά και την ένσταση σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ⁷. Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί εκ νέου, ότι τα εν λόγω παράβολα καταβάλλονται ως επί το πλείστον από ανέργους στην περίοδο αναζήτησης εργασίας, και ότι, όπως υποστηρίζουν οι αναφερόμενοι πολίτες, το κόστος τους, πριν τη μείωση, ήταν απαγορευτικό για την υποβολή ένστασης, την οποία επιθυμούσαν και είχαν λόγο να υποβάλουν. Όσον αφορά τη διαδικασία πληρωμής και καταβολής του παραβόλου πρέπει να είναι απλή ούτως ώστε να μην προκαλείται σύγχυση στους υποψήφιους και να μην αποκλείονται εξαιτίας αυτού του λόγου από τις διαγωνιστικές διαδικασίες όπως συνέβη κατά κόρον στην πρόσφατη προκήρυξη των εκπαιδευτικών.

⁷ https://www.synigoros.gr/?i=state-citizen-relations.el.paravola_forologies.448302. Συγκεκριμένα: 1) το παράβολο υποβολής αίτησης συμμετοχής σε γραπτό διαγωνισμό ή σε διαδικασία επιλογής ειδικού επιστημονικού προσωπικού ή σε λοιπές διαδικασίες διορισμού ή πρόσληψης μειώθηκε από 20 ή 15 ευρώ σε τρία ευρώ (μείωση έως και 85%), 2) το παράβολο υποβολής αίτησης συμμετοχής στην ειδική γραπτή δοκιμασία (τεστ δεξιοτήτων) για διορισμό στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα μειώθηκε από 40 ευρώ σε 10 ευρώ (μείωση 75%) και 3) το παράβολο υποβολής ένστασης μειώθηκε από πενήντα (50) σε είκοσι (20) ευρώ (μείωση 60%).

Άρθρο 21 Προσωρινοί πίνακες κατάταξης - Πίνακες απορριπτέων - Οριστικοί πίνακες

Κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, οι προσλήψεις από προσωρινούς πίνακες παρουσιάζονται προβληματικές διότι συνεπάγονται:

α. Πρόσληψη υποψηφίου, ο οποίος μπορεί μετά από αρκετό καιρό να απολυθεί, εάν η εξέταση των ενστάσεων συνυποψηφίων του καταδείξει ότι κακώς προσλήφθηκε εξ αρχής. Επιπλέον, ο απολυθείς υποψήφιος ενδέχεται να έχει απωλέσει ή να έχει απορρίψει άλλη θέση εργασίας, καθώς είναι υποχρεωμένος να αποδεχθεί την πρόσληψή του, ειδάλλως διαγράφεται από τον αξιολογικό πίνακα. Επίσης, δεν είναι βέβαιο ότι είναι εξ αρχής ενημερωμένος για τον προσωρινό χαρακτήρα της πρόσληψης και το ενδεχόμενο της απόλυσής του. Τέλος, ο υποψήφιος που απολύεται, έχει λάβει μεν τις αποδοχές που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα κατά το οποίο απασχολήθηκε, χάνει όμως άλλα δικαιώματα, όπως επίδομα ανεργίας, δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης κ.λπ.

β. Πρόσληψη με μεγάλη καθυστέρηση ή και μη πρόσληψη (σε ορισμένες περιπτώσεις) υποψηφίου που έπρεπε να έχει προσληφθεί.

Τα ανωτέρω προβλήματα, όπως είναι προφανές, εντείνονται και πολλές φορές καθίστανται ανυπέρβλητα στις περιπτώσεις πρόσληψης με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, στις οποίες η πρακτική αυτή είναι και η συνήθης. Έχει παρατηρηθεί, ότι σε κάποιες περιπτώσεις μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης των ενστάσεων, οι τελικοί πίνακες καταρτίστηκαν μία ημέρα πριν τη λήξη του χρόνου της σύμβασης εργασίας ή ακόμη και μετά τη λήξη με αποτέλεσμα να έχουν εργαστεί υποψήφιοι που δεν το δικαιούνταν⁸. Από την σχετική εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη, μάλιστα, φαίνεται, ότι η πρακτική πρόσληψης βάσει προσωρινών πινάκων εφαρμόζεται

⁸ Όπως σε προκήρυξη της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης οπότε οι οριστικοί πίνακες εκδόθηκαν μετά τη λήξη των συμβάσεων και κατά την παράταση αυτών ή σε διαδικασία του Υπουργείου Πολιτισμού οπότε οι οριστικοί πίνακες εκδόθηκαν μία ημέρα πριν τη λήξη των συμβάσεων.

συχνά, αφήνοντας γράμμα κενό την επιταγή για εφαρμογή σε εξαιρετικές και επείγουσες περιπτώσεις⁹.

Άρθρο 29 Κριτήρια επιλογής προσωπικού με σειρά προτεραιότητας

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ.2 του ν. 3549/2007 »α) Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 5 του Συντάγματος, είναι τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς: αα) τον πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και ββ) τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευση»

Δεδομένου, ότι τα ΑΕΙ και τα ΑΤΕΙ ανήκουν στην ίδια εκπαιδευτική βαθμίδα, ήτοι τριτοβάθμια ανώτατη εκπαίδευση, ερώτημα τίθεται ως προς την επαρκή θεμελίωση της διάκρισης κατά τομέα για τη λήψη της επιπλέον μοριοδότησης.

Με τιμή

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη

⁹ Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της προκήρυξης για αναπληρωτές εκπαιδευτικούς σε σχολεία, μία μεγάλου εύρους διαδικασία, στην οποία προβλέπεται ότι η πρόσληψη των αναπληρωτών βάσει προσωρινών πινάκων και δη με εκτεταμένα σφάλματα θα είναι κρίσιμη δεδομένου ότι οι οριστικοί -μετά τις ενστάσεις- αναμένονται με τη λήξη του σχολικού έτους (βλ. το σχετικό δελτίο τύπου για την σχετική παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη το θέρος του τρέχοντος έτους https://www.synigoros.gr/?i=state-citizen-relations.el.anapliwtes_epilogi.693197).